

NEM MAGÁNÜGY!

A XV. KERÜLET ÖNKORMÁNYZAT
ÉS A XV. KERÜLETI EGYESÍTETT SZOCIÁLIS INTÉZMÉNY KIADVÁNYA
A 16 AKCIÓNAP A NŐK ELLENI ERŐSZAK ALKALMÁBÓL

2020. NOVEMBER 26.

ESZIXV

XV.
BUDAPEST
tizenöt

Mindenkire
vigyázunk!

stop-férfierőszak.hu

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Cserdiné Németh Angéla
polgármester

AZ ERŐSZAK SOHA NEM MAGÁNÜGY

Adarnózseli hentes, a lúgos orvos – csak két név, csak két eset, amelyben a családon belüli erőszak súlyos áldozatokat követelt. Az egyik esetben egy édesanya brutális meggyilkolásával, a másik esetben egy nő megcsonkításával ért véget a bántalmazás. A bántalmazást sajnós sokan a mai napig csak a családra tartozó magánügynek tekintik, és nem ismerik fel, milyen súlyos következményei lehetnek.

Édesanyaként, nőként és polgármesterként is kötelességemnek érzem, hogy kiálljak a bántalmazottak mellett. Főleg egy olyan járványhelyzetben, mint a mostani, amikor családok, párok – közöttük bántalmazók és bántalmazottak – kell, hogy összezárva éljenek. Mindenkinek egyértelműen azt üzenem: az erőszak soha nem magánügy, soha nem az áldozat hibája.

A XV. Kerület Önkormányzata a veszélyhelyzetben és a **16 AKCIÓNAP A NŐK ELLENI ERŐSZAK ELLEN** alkalmából plakátkampánnyal és egy saját kiadvánnyal segít abban, hogy az áldozatok és közvetlen környezetük felismerje a bántalmazást, és tudják, hol és kihez tudnak segítségért fordulni.

Kérem, ha bántalmazást tapasztalnak, mindenképp forduljanak a kiadványban, a plakáton szereplő önkormányzati és civil szervezetekhez! Vigyázzunk egymásra, és ha segítségre van szükségük, ne szégyelljenek kérni!

Cserdiné Németh Angéla

ÁTJUTNI A BETONFALON

„A megszerzett információkat óvatosan, fokozott körültekintéssel kezeljük, figyelve arra, hogy ne sodorjuk még nagyobb veszélybe a bántalmazást elszenvadó családtagot vagy családtagokat” – mondja Százné Orosz Krisztina, az Egyesített Szociális Intézmény Család- és Gyermekjóléti Központ vezetője arról, mit tehet a kerületi intézményrendszer akkor, ha felmerül a párkapcsolati bántalmazás gyanúja.

Mit tud tenni a Család- és Gyermekjóléti Központ bántalmazás esetén?

Gyanú esetén megpróbálunk négyszemközt maradni a bántalmazott nővel, vagy olyan időpontban keressük fel otthonában a családot, amikor úgy sejtjük, a férfi nem tartózkodik otthon. Ha tudunk a bántalmazott nővel négyszemközt beszélni, tájékoztatjuk a jogairól és lehetőségeiről, bemutatjuk számára központunk szolgáltatásait, felajánljuk segítségünket a bántalmazás megszüntetése érdekében. Innentől rajta múlik, hogy igénybe veszi-e szolgáltatásainkat. Tájékoztatjuk őt, hogy az ügyében jelzési kötelezettségünk van.

Mit jelent ez a kötelezettség?

Amennyiben beigazolódik, hogy egy családban bántalmazás történt, azonnal informáljuk erről a polgármesteri hivatal jegyzői gyámhatóságát. Mivel kötelesek vagyunk jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észleljük. 2020 januárja óta ez a feladatkör a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozik.

Mi történik a gyerekes családokkal?

Ha gyermek is él a családban, gyanú esetén be tudjuk vonni a vizsgálódásba a gyermekeket körülvevő intézményeket. Fontos, hogy közülünk valakinek sikerüljön a bántalmazott nő vagy gyermek bizalmába férkőzni, legyen valaki, aki átjut azon a „betonfal”-ra, amit a domináns fél emelt a család köré. A megszerzett információkat óvatosan, az adatvédelmi szabályokat szem

előtt tartva, fokozott körültekintéssel kezeljük, figyelve arra, hogy ne sodorjuk még nagyobb veszélybe a bántalmazást elszenvadó családtagot vagy családtagokat. Ezekben az esetekben ugyanúgy értesítjük a jegyzőt, mint a gyermektelen családok esetében, de azon felül soron kívül (mérlegelés nélkül) megkeressük az illetékes járási kormányhivatal gyámügyi igazgatási osztályát (a továbbiakban: gyámhivatalt), jelezzük feléjük, hogy gyermekkorú érintett is van a családban, ahol az erőszak történt.

Ezek a lépések nem túl drasztikusak egy ilyen érzékeny helyzetben?

Ez még nem jelent azonnali, radikális beavatkozást a család életébe, de erre azért van szükség, hogy indokolt esetben a gyámhivatal megindíthassa a gyermekvédelmi hatósági eljárást, ami a vizsgálat lefolytatása után eldönti, milyen mértékű intézkedés indokolt. A kötelező adminisztratív feladatok elvégzése közben minden esetben felajánljuk az érintettek számára központunk szolgáltatásait. Ezek közül is elsősorban a speciális tanácsadásokra gondolunk, a pszichológiai, mentálhigiénés vagy jogi tanácsadókkal való konzultációra.

A jelenlegi jogi-intézményi eszközök megfelelőek ahhoz, hogy hatékonyan fel tudjatok lépni a bántalmazás ellen?

Jelenleg több jogszabály is meghatározza azokat a lehetőségeket, melyek a családon belüli erőszak ellen bevetethetők. Megfelelő infrastruktúra és komoly pénzügyi támogatás nélkül nagyon nehéz tartós eredményeket elérni. A bántalmazó párkapcsolat megszakítása érdekében legtöbbször a nők és gyermekek hagyják el az otthonukat, ők költöznek távolabb élő rokonaihoz vagy védett anyaothonokba, gyakran több száz kilométerre az eredeti lakóhelyüktől. A gyerekeknek kell elhagyniuk az iskolájukat, a barátaikat, az anyáknak kell felmondaniuk a munkahelyükön, súlyosan veszélyeztetve ezzel a család megélhetését, tartós egzisztenciáját. A bántalmazott nők jelentős hányada anyagilag teljes mértékben kiszolgáltatott a férjnek. Emiatt a párkapcsolat felbontása egzisztenciális csődbe juttathatja azt a nőt, aki kilép a bántalmazó kapcsolatából. Ennek és az erős érzelmi függésnek köszönhetően nagyon sokan végül visszamennek a bántalmazó párjukhoz. Aki nyilván minden jót és szépet megígér, és azt az úgynevezett „mézeshetek” alatt be is tartja.

Milyen változásokra lenne szükség?

Szükség lenne a kiskorúakat érintő bírósági eljárások sürgős reformjára. A bontó- és gyermekelhelyezési, vagy kapcsolattartás rendezése iránti perek párhuzamosan folynak a bántalmazások miatti büntetőeljárásokkal, de sokszor nem történik meg azok összehangolása. Az eljárások lassúak, több év is eltelhet, mire a gyerekek sorsa rendeződik, és az addig eltelt időben fennálló feszültségek súlyosan veszélyeztetik őket. A gyámhivatal elrendelheti a gyermekek védelembe vételét, de a bíróságon folyamatban lévő per miatt radikális korlátozást csak a legkritikább esetben léptethet életbe. Ettől az évtől a kapcsolattartások végrehajtása a bíróságok hatáskörébe került, ami tovább lassítja az eljárásokat.

Vannak-e pozitív példák, amikor sikerült közbelépni és a bántalmazottnak új életet kezdeni?

Szerencsére több ilyen esetünk is volt, de ehhez rengeteg feltételnek kellett teljesülni. A család stabil anyagi háttérrel rendelkezett, az anya és gyermekei körül találtunk olyan rokonokat, barátokat, akikre számíthattak. Ezekben az esetekben a bántalmazás még nem rombolta le teljesen az anya önállóságát, erős évnédő kompetenciákkal rendelkeztek, és a hatóságok is mellette álltak. Ha ezek a körülmények fennállnak, jó eséllyel tudunk tartós eredményt elérni.

”
Szükség lenne a kiskorúakat érintő bírósági eljárások sürgős reformjára.
”

„ANYA GONOSZ, EL FOGLAK VENNİ TŐLE”

– EGY BÁNTALMAZOTT NŐ TÖRTÉNETE

” Szóltam neki, hogy ne csinálja ezt a gyerekekkel, ő ezen feldühödött és felém ütött, lefejelt. ”

Anna évekig a XV. kerületben lakott, ma már külföldön él gyermekével. Az interjú a bántalmazásról szólt, mégis olyan, mintha egy jogi előkészítőt tartott volna, mert részletesen ismeri a törvényeket, amelyekre eddig hivatkoznia kellett. Nem elég, hogy fizikailag bántalmazták, a bántalmazója hetente őt jelenti fel.

Hogyan kezdődött a kapcsolatuk, és mikor döbbsent rá, hogy ez egy bántalmazó párkapcsolat?

Három évig voltunk együtt, amikor úgy döntöttünk, gyereket szeretnénk vállalni. Egy betegség miatt nekem csak lombikos eljárással lehetett gyereket, ami sikerült is. Hat héttel a sikeres lombik után azonban a párom elhagyott. Akkor nem tudtam, hogy ez egy bántalmazó kapcsolat volt, mert fizikailag még nem bántott. Azóta sokat olvastam erről, és utólag döbbsentem rá, hogy szóban, lelkileg viszont igen. Folyton azt mondta rám, hogy hülye vagyok, barom vagyok. A másik jel az volt, hogy én tartottam el, ha elfogyott a pénz, ő nem adott a közösbe. Amikor terhes lettem és elment, azt mondta, neki nem kell a gyerek.

Miután elhagyta, tartottátok a kapcsolatot?

Mivel lombik esetén ismert az apa, sokszor meg kellett keresnem, hogy beleegyezzen bizonyos döntésekbe. Ilyen volt a névadás is. Ő nem akarta a nevét adni a gyerekeknek, az én vezetéknevemet kapta. A szülésnél nem volt jelen, a kórházba sem jött be. Az első nyolc hónapban nem látogatta a gyereket. Én szerettem volna, ha bíróság szabályozza a kapcsolattartást, ezért fél évvel a gyerek születése után elindítottam az eljárást.

Utána rendszeresen tartotta a kapcsolatot a gyermekével?

Nem. Mindig próbáltam megbeszélni vele, mikor jön, de soha nem akkor jött. Nálam voltak a láthatások, és amíg én főztem vagy házimunkát végeztem, ő volt a gyerekekkel. Az akkor kilenc hónapos gyerekről nem gondoskodott megfelelően, egyedül hagyta, kilógatta a második emeleten az erkély korlátja fölött. Ekkor én jeleztem a kerületi gyermekjóléti központban, hogy a gyereket az apa veszélyezteti, de nem történt semmi.

A bántalmazás hogyan kezdődött?

Mivel én ilyenkor mindig szóltam neki, hogy ne csinálja ezt a gyerekekkel, ő ezen feldühödött és felém ütött, lefejelt. A kis lányom előtt azzal fenyegetett, hogy „úgyis el fogom tőled venni a gyereket”. Ügyvédhez fordultam, és ő mondta, hogy jelentsem fel zaklatásért. Ez meg is történt, de a rendőrség visszadobta arra hivatkozva, hogy bár tényleg a testi erejével fenyeget, mégsem elég rendszeresen, hiszen csak öt alkalommal történt ilyen. Közben zajlott a bírósági eljárás, és azt mondta, csak úgy kaphatom meg a nyugalmamat, ha a lakásomat átíratom az ő nevére, akkor lemond a gyerekről. Arra hivatkozik, hogy neki ez jár. Ennek ellenére engem nevez nárcisztikus pszichopátának és állítja, hogy nekem csak a pénz kell.

Mi lett a több mint két éves bírósági eljárás eredménye?

Kizárólagos felügyeleti jogot kaptam, tehát én gondoskodom a gyerekről, ő kéthetente egy nap látogathatja és ma-

HOGYAN NYÚJTHAT SEGÍTSÉGET?

Beszélgessen!

A legtöbb áldozat egy erőszakcselekmény után nem is elsősorban gyakorlati segítségre, hanem **segítő beszélgetésre** vágyik. Ajánlja ehhez az áldozatnak a **NANE segélyvonalát**, beszélgessen az áldozattal. A beszélgetésnél nagyon fontos, hogy mit üzen az áldozatnak, ezért előtte mindenképp tájékozódjon. Amit érdemes tennie: teremtsen bizalmi közeget, és soha ne éljen vissza az áldozat bizalmával. Legyen együttérző és ismerje el a bántalmazott nő tapasztalatait. Ne kérdőjelezze meg az általa átélt erőszak súlyát, ne próbálja azt kisebbiteni. Egyértelműen fejezze ki, hogy elítéli az erőszakot, és hogy az őt ért erőszakért kizárólag a bántalmazó felelős. Tudatosítsa benne, hogy kérhet

segítséget, és térképezzék fel együtt, milyen segítségre van szüksége, milyen erőforrásai vannak. Fejezze ki az aggodalmát iránta, és erősítse meg abban, hogy van kiút. Tartsa tiszteletben a jogát, hogy ő maga döntsön: hagyjon neki időt, teret ehhez, és ne erőltesse rá azt, ami Ön szerint az adott helyzetben a megfelelő döntés lenne. Legyen türelmes azzal kapcsolatban, hogy a bántalmazottakat sokszor traumás kötődés kapcsolja a bántalmazóhoz, az érzelmei vegyessék vele kapcsolatban. A bántalmazott nők általában nem tudnak olyan gyorsan változtatni az életükön, mint ahogy a környezetük elvárná, ezt tartsa észben, amikor segít. Ettől még az Ön segítsége nem hiábavaló, sőt, ez alapozhatja meg a kilépését a bántal-

mazó kapcsolatból. További támpontokat kaphat a segítségnyújtáshoz a **NANE Egyesület** oldalán található rengeteg kiadványból.

Tanúskodjon!

Egy bírósági ügy esetében fontos lehet a tanúskodás. Az **ORFK Telefonanú** telefonszámán: **+36 80 555 111** lehetőség van bűncselekmények névtelen bejelentésére is. A kapcsolati erőszak hivatalból üldözendő, ami azt jelenti, a rendőrség akkor is folytat lejárást, ha a feljelentő nem a bántalmazott nő. Ha bántalmazást tapasztal közterületen, és esetleg a bántalmazó erőszakos magatartása miatt nem mer közbeavatkozni, hívja a rendőrséget, és maradjon ott tanúskodni.

gával is viheti. Egyébként ő sose akart kizárólagos, csak közös felügyeletet, de azóta azt is kezdeményezte, hogy kerüljön állami gondozásba.

Mi történt ezután?

Én gondoskodtam a gyerekről, ő pedig elvihette kapcsolattartásra. Mindig későn hozta vissza a gyereket. Volt, hogy másfél, de volt, hogy három és fél órával a megbeszélte időpont után. A gyerekre mindez borzasztó hatással volt: minden alkalommal belázasodott a láthatás előtt, és sírt, utána pedig bekillett, a bölcsődében pedig jelezték, hogy más a gyerek. A láthatásokon az apa olyanokat mondott neki, hogy „anya miatt nincs apukád”, „anya agresszív”, „anya úgyis ott fog hagyni”.

Elmúltta korábban, hogy külföldön élnek. Ennek a bántalmazás az oka?

Régóta terveztem, hogy külföldre költözöm, a bántalmazástól függetlenül. Tavaly októberben bejelentettem neki, hogy szeretnék egy szomszédos országba költözni. Ekkor közölte, hogy nem mehetünk, majd azt is, hogy „mehettek, de annak ára van, meg tudunk egyezni”. Közben emiatt elindult egy bonyolult gyámhivatali eljárás, mert ahhoz, hogy külföldre menjünk, szükségünk van letelepedési engedélyre. Ehhez elvileg az apa beleegyezése is kellene. Én jeleztem, hogy ezt nem fogjuk megkapni. Időközben pedig meg is vert. A láthatáskor betette a gyereket az autóba, rázárta az ajtót, amikor szóltam, mocskos kurvának nevezett és a nyílt utcán megvert. Az egyik szomszéd hívta a rendőrséget, a volt partnerem viszont szintén kihívta a rendőröket azzal, hogy én nem adom neki oda a gyereket. A rendőrök végül emiatt jöttek ki. Feljelentést tettem, de amikor a rendőr meglátta rajtam a zúzódásokat, azt mondta, hogy „ne szívasson”, nyolc zúzó-

dás úgysem fog számítani, esetleg ha be lenne drótozva az állkapcsom. Pedig ő maga is fel volt háborodva és azt mondta, „oda ne adja többet a gyereket”.

Hogyan reagált erre a partnere?

Január óta minden héten feljelent, hogy akadályozom a kapcsolattartást, és minden héten ugyanazt írja a beadványban. Egyébként jöhetne kapcsolatot tartani, de nem jön, viszont ilyenkor is feljelent. Már külföldön élünk, ide is eljöhötte, mégis csak egyszer jött el. Már nyolc-tíz eljárás van ellenem folyamatban. Annak a láthatásnak a kapcsán, amikor megvert, engem büntettek meg 10 ezer forintra, és arra köteleztek, hogy további 5000 forintot fizessek ki neki autóbérlésre, mert az aznap láthatáshoz autót bérelt. Számomra ez hihetetlen.

Kapott valahonnan segítséget?

Nem. Amikor kértem a gyámhivaltól, gyermekjólétitől, sosem történt semmi. Jogi segítséget kaptam, de sok időbe telt, mire olyan jogászhoz jutottam el, aki értett a bántalmazásos ügyekhez.

Mi az, ami segítene?

Ha az intézmények nem adnák alá a lovat. Amikor egyetlen egyszer rászóltak a gyámhivatalnál, hogy hozza vissza időben a gyereket, már annak is volt hatása. Az segítene, ha őt büntetnék, nem pedig engem.

Hogy tud ezek után lelkileg a felszínen maradni?

Már nagyon nem vagyok a felszínen. Nem tudom feldolgozni ezt. A legnehezebb, hogy sehonnan nem kapok semmi segítséget. A fellebbezéseimet én magam írom. Senki nem veszi észre, hogy nem csak az az egy jog létezik, hogy az apának joga van a kapcsolattartásra, hanem a gyermeknek is joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító környezetre.

„SOKAT JELENT, HA ELHISZIK NEKIK, HOGY AZ TÖRTÉNT, AMIT MONDANAK”

A bántalmazott nők jellemzően akkor kérnek segítséget, amikor már krízishelyzetben vannak, élethelyzetük fenntarthatatlanná vált – állítja Dés Fanni szociális munkás, a NANE Egyesület segélyvonalának munkatársa.

Mire számíthatnak azok, akik felhívják a segélyvonalat?

A segélyvonalon elsősorban lelki támogatást nyújtunk. Ez rengeteget számít, mert a környezete sokszor nem hisz ezeknek a nőknek. Ha mégis hisznek a rokonok, barátok, akkor az a válaszuk, biztos kiprovokálták valamivel a verést, vagy az, hogy ezt el kell tűnni a gyerekek miatt vagy azért, mert ez az élet rendje. Eleve sokat jelent, ha elhiszik nekik, hogy az történt, amit mondanak, és megerősítik, nem ők a hibásak. Megerősítjük a hívókat abban, hogy ami történik velük, az erőszak, és hogy nem ők tehetnek róla. Praktikus tanácsokat is adunk: hova érdemes fordulni, hogyan működik a szociális ellátórendszer, mit ne tegyenek, hogyan tudnak például biztonságosan elmenekülni.

Miért van szükség ezekre a tanácsokra?

Sajnos ezek a nők gyakran a szociális ellátórendszerben is falakba ütköznek, és gyakori az áldozathibáztatás. Ezt hívjuk intézményi áruháznak, amikor a bántalmazott nők segítségért fordulnak az intézményekhez, de az intézmények ugyanazon a szexista módon működnek, ahogy a társadalom. Fontos,

hogy minél több intézménynek legyen speciális tudása a nők elleni erőszakról.

Mi történik a hívókkal a beszélgetés után?

A nők biztonsága érdekében a segélyvonal anonim. Semmilyen adatot nem tudunk meg, és semmiféle visszajelzést, elköteleződést nem várunk. Ez sokszor könnyebbé teszi, hogy elmeseljék a történeteiket. Vannak visszatérő hívók, akiknél követjük, hogy áll az ügyük, abban továbbra is segítjük őket.

Milyen segítségre van szükség ahhoz, hogy valaki ki tudjon lépni a bántalmazó kapcsolatból?

A legfontosabb, hogy legyen hova menniük. Legyen egy biztonságos lakás, illetve legyen munkahelyük. A bántalmazókra jellemző, hogy nem engedik dolgozni a partnerüket, így a munkakeresés később nagyon nehéz. Azok tudnak kiszállni a bántalmazó kapcsolatból, akiknek van erőforrása; tudnak anyagi támogatást szerezni, és a környezetük lelkileg is melléjük áll.

Ha sikerül is kilépniük a mérgező kapcsolatból, a bántalmazott nők gyakran visszamennek a bántalmazóhoz. Miért van ez?

Aki visszamegy, jellemzően anyagi okból, mert nem tudja a megszokott életszínvonalat biztosítani a gyerekeknek. A menekülés után általában ismerőshöz, szociális intézménybe költözik, és ha ott csak rövid ideig maradhatnak, utána nincs hova menniük. A bántalmazó ilyenkor bocsánatot kér, megígéri, hogy megváltozik, és végre normális családi életük lesz. Sokszor viszont a bántalmazók éppen a szakítás után válnak a legveszélyesebbé, a gyilkosságok is ilyenkor jellemzőek. Az áldozatok felméri, hogy a bántalmazójuk jóval veszélyesebb lesz, ha elmennek, vagy ha nem mennek vissza, így félelemből maradnak.

Mi az, ami miatt mégis megéri küzdeni?

A bántalmazó kapcsolat végét mindenki úgy képzel el, hogy ha a nő kiszáll, onnantól kezdve minden szép és jó, de nem ez a valóság: a félelem nem szűnik meg, sőt, egy rövid időre fel is erősödik, a bántalmazó jellemzően új eszközöket talál a bántalmazásra. Amiért megéri hosszútávon, az a biztonságos élet, amihez mindenkinek joga lenne. Megéri a gyerekek miatt is, hogy ne traumatizálódjanak tovább, ők is biztonságban legyenek.

”
Biztos kiprovokálták valamivel a verést
”

„A BÁNTALMAZÓ ATTÓL LESZ DÜHÖS, HA NEM KAPJA MEG AZT, AMI SZERINTE NEKI JÁR”

Nem az elkövető szándékaira, hanem a bántalmazás következményeire kellene koncentrálni, hiszen nők élete, biztonsága a tét – állítja Kuszling Gábor pszichológus. A Stop-Férfierőszak Projekt tagja szerint tévedés, hogy egy bántalmazó kapcsolatnál egyformán felelős mindkét fél.

Pszichológusként is dolgozik, és egyik alapítója a Stop-Férfierőszak Projektnek. A munkáin keresztül hogyan segít a bántalmazott nőknek?

Pszichológusként a fő cél a bántalmazott nőkkel az, hogy ki tudjanak lépni a bántalmazó kapcsolatból. Ehhez nem csak lelki megerősítés szükséges, hanem más feltételeknek is teljesülnie kell: ezek gazdasági-lakhatási, valamint biztonsági feltételek. Nagyon fontos, hogy azokat a tényezőket, amelyek nem pszichés, ne pszichologizáljam: ne tegyek úgy, mintha ezek a bántalmazott nőn múlnának.

Hogyan lehet felismerni pszichológusként a bántalmazást?

Ha konkrétan rákérdezzük, az ügyfél elmondja, jellemzően ki végzi az otthoni munkákat a kapcsolatban, kinek a dolga a gyereknevelés, ki rendelkezik a pénzzel, becsmerli-e egyik fél a másikat rendszeresen, történt-e fizikai erőszak. A bántalmazásnak négy fő ismérve van: rendszeresség; a másik feletti uralkodás (ehhez az egyik legfontosabb eszköz az önbecsülés leépítése); a fokozatos kialakulás (az elején kedves, gálans a bántalmazó, és fokozatosan „vezeti be” az erőszakot); végül a nő elszigetelése a barátaitól, a családjától szintén tipikus bántalmazó viselkedés. A kérdés nem az, hogy felismerhető-e a jelek, hanem hogy képes-e a pszichológus ezeket rendszerben látni.

Mi az a szemlélet, ami nem engedi érvényesülni ezeket a jeleket?

A legtöbb pszichológus abból indul ki, hogy párkapcsolati problémák esetén mindkét fél ugyanannyira felelős, de ez egy bántalmazó kapcsolatnál nem igaz. Sokan azt gondolják, hogy a gyerekekről való gondoskodás a nők dolga. Ezért, ha a nő arról panaszkodik, hogy mindent ő csinál otthon, a pszichológus arra kérdez rá, hogy az egyenlőtlen feladatmegosztás helyett miért nem inkább az anyaság örömeit éli meg. Az is tipikus, hogy fizikai erőszak esetén azt mondják, a nő provokálta a férfit, ami mögött az az előítélet áll, hogy a nő szóban, a férfiak pedig fizikailag erőszakosak. Például ha rendszeresen a nő végez minden házimunkát, veszszekzik

emiatt a férfival, aztán a férfi megüti, azt úgy értelmezik, hogy mindketten ugyanannyira erőszakosak. Pedig a nő nem azért veszekedett a férfival, hogy uralkodjon fölötte.

Az igazságügyi pszichológus szakértők, akik gyermekelhelyezéssel, bántalmazással kapcsolatos ügyekben készíté- nek szakvéleményt, mennyire ismerik fel a bántalmazást?

A szakértők eleve azzal a szemlélettel dolgoznak, hogy a fő feladatuk annak megállapítása, hogy a nő hazudik-e. Hasonlóan szigorú vizsgálat a gyanúsítottal kapcsolatban nincs

A bántalmazókról sokan azt gondolják, hogy dühkezelési problémákkal küzdő, esetleg mentálisan beteg emberek, akik terápiára szorulnak.

Vannak ugyan hirtelen haragú bántalmazók, de megfontoltak is. Nem az a kérdés, hogy dühös-e a bántalmazó, hanem hogy miért az. A bántalmazás összekeverése a mentális zavarokkal azért nem jó, mert áttereli a figyelmet a bántalmazó motivációjára, és azt sugallja, mintha nem szándékosan viselkedne úgy, ahogy. A bántalmazó attól lesz dühös, ha nem kapja meg azt, ami szerinte neki jár, legyen az házimunka, pénz, szex vagy maga a partner birtoklása.

Nem is jellemzőek a mentális betegségek a bántalmazók között?

A mentális betegségek, például személyiségzavarok nem gyakoribbak a bántalmazók körében, mint más csoportokban. Egy mentális beteg nem tudja olyan módon kontrollálni a viselkedését, hogy csak a partnerével legyen erőszakos. A Stop-Férfierőszak Projektben az a meggyőződésünk, hogy nem az elkövető szándékaira, hanem a bántalmazás következményeire kell koncentrálni, hiszen nők élete, biztonsága a tét.

Megváltozhatnak a bántalmazók?

Minél hosszabb ideje bántalmaznak, minél idősebbek, és minél tovább gondolják azt, hogy férfiként előjogaik vannak a társadalomban, annál kevésbé. Van azért erre is példa, de csak akkor, ha a bántalmazó maga látja be, hogy a viselkedése nem elfogadható. Az a fontos, hogy a viselkedése megváltozik-e, és nem az, hogy fogadkozik, hogy megváltozik, vagy elmegy pszichológushoz.

A bántalmazott nőknek van valamilyen általános személyiségjellemzője? Sokan gondolják, hogy bizonyos nők „bevonzák” az erőszakos férfiakat.

Ez abszolút nem személyiségfüggő. Rengeteg tényezőtől függ, miért marad valaki egy bántalmazó kapcsolatban, ezek legnagyobb része gazdasági-társadalmi ok.

”
Nem az a kérdés, hogy dühös-e a bántalmazó, hanem hogy miért az.
”

Kiadó: Budapest Főváros XV. Kerület Önkormányzata
Felelős szerkesztő: Beke Károly, beke.karoly@bpxv.hu
Szerkesztők: Ámon Katalin, Csepregi Botond
Fotók: XVMédia Kft. **Design:** Tóth András László
www.bpxv.hu

„EZZEL ÉVTIZEDEKIG LEHET VALAKIT ZAKLATNI”

A párkapcsolati erőszakról a legtöbbször a fizikai bántalmazás jut eszünkben, mégis az egyik leggyakoribb eszköz az eljárás zaklatás: folyamatos perek, jogi és gyermekvédelmi eljárások kezdeményezése zaklatási céllal – mondta Spronz Júlia, a bántalmazott nők jogi tanácsadást és segítséget nyújtó Patent Egyesület jogásza. A bántalmazók sokszor visszaélnék a törvényi lehetőségekkel és a hatóságok, bíróságok, jogalkotók nem akadályozzák meg őket ebben.

1995 óta foglalkozik bántalmazott nők ügyeivel. Történt azóta előrelépés?

Sok minden javult, jelentős részben a nőjogi szervezetek munkája miatt. Az 1990-es évek közepén, végén még egyáltalán nem volt benne a köztudatban ez a kérdés, senki sem beszélt róla. Az egyik nagy előrelépés az volt, hogy 1997-ben a házastárs sérelmére elkövetett erőszakos közönség is bekerült a Büntető törvénykönyvbe, pontosabban kikerült ez a kivétel. A legnagyobb törvényi változások a 2000-es évek elején történtek – egy tragikus esemény hatására, miután 2003-ban egy 12 éves fiút megölt a bántalmazó apja, az anyja elleni bosszúból.

Melyek voltak az említett törvényi változások?

A következő években vezették be a távollattartást, korábban ez semmilyen formában nem létezett. A zaklatás 2008-ban lett bűncselekmény, 2012-ben pedig a kapcsolati erőszak önálló tényállásként is bekerült a Büntető Törvénykönyvbe.

Akkor már minden adott, hogy nagyobb védelmet élvezzenek a bántalmazott nők?

Ezek a törvénymódosítások hatalmas változást jelentenek. A hatékony segítséghez nem elsősorban a jogszabályok hiányoznak, hanem azoknak az alkalmazása, és hogy legyen kihez érdemben segítségért fordulni. Az áldozatok a mai napig azt jelzik nekünk vissza, hogy nagyon minimális segítséget kapnak.

Mi kell ahhoz, hogy valaki kilépjen a bántalmazó kapcsolatból?

Magyarországon szinte senki nem tud valóban kilépni magából a bántalmazásból. A bántalmazott nőkkel kapcsolatban sokszor elhangzik, hogy visszamennek a bántalmazókhoz, de amíg maga az intézményrendszer nem nyújt segítséget vagy akadályozza a kilépést, addig kár azzal foglalkozni, ki megy vissza a bántalmazóhoz. Ez az áldozathibáztatás egyik formája.

Az Önhöz forduló nők esetében mi általában a partnerkapcsolati erőszak ügyek vége?

A mi ügyeinknek sosincs vége. Vannak olyan ügyfeleim, akikkel 2003 óta kapcsolatban vagyok, azóta folyamatosak a jogi ügyek. A bántalmazók egyik legfontosabb eszköze ugyanis az eljárási zaklatás: folyamatos perek, jogi és gyermekvédelmi eljárások kezdeményezése zaklatási céllal. Nekik nem az adott eljárás eredménye a lényeg, hanem az, hogy ezekkel fájdalmat okozzon a volt partnerének, hogy mindig jelen legyen valahogy az életében. Ehhez a magyar jogrendszer kiapadhatatlan for-

rást biztosít. Ha 125 alkalommal jelenti fel a nőt, és 125-ször sem találnak nála hibát, a 126-odik alkalommal is ugyanúgy lezajlik az eljárás, ezzel évtizedekig lehet valakit zaklatni.

A köztudatban az él, hogy a bíróság mindig az anyának ítéli a gyereket.

Régen valóban ez volt a gyakorlat abból a konzervatív nézetből fakadóan, hogy a gyereknevelést az anya feladatának tartották. Ez 2014-ben az új Polgári Törvénykönyvvel megváltozott, és ezt a bántalmazók elkezdték kihasználni. A bírák, igazságügyi szakértő pszichológusok nem ismerik fel a bántalmazást. A bíróságon megjelenik egy összeszedett, nyugodt, kimért apa, vele szemben ott áll egy kicsit hisztérikus, rossz pszichés állapotú anya – és ez alapján hoznak ítéletet a szülői képességeikről.

Ha az anyának ítélik a gyermeket, az megnyugvást jelent?

A Büntető törvénykönyvet úgy módosították, hogy a nem jól működő kapcsolattartás is a gyerekről gondoskodó szülő hibája. Azaz ha egy bántalmazott nőnek is ítélik a gyermeket, az anyának kötelező biztosítania a gyerek kapcsolattartását az apával, hiába nem akar menni a gyerek. Elképesztő, hány nőt kísértem rabosításra, mert „akadályozta a kapcsolattartást”. Pénzbírságokat szabnak ki rá, de hosszú távú következmény lehet a gyerek átitélése a bántalmazónak – mivel az anya nevelési hibájának tekintik, hogy a gyerek nem akart találkozni az apával. Ezt hívják a nőjogi szervezetek kényszerláthatásnak.

Ha nincs hatékony segítség, miből tudnak ezek a nők erőt meríteni?

Az önálló, autonóm élet kompenzálja őket mindenért. Azzal, hogy kilépnek a bántalmazó kapcsolatból, visszaszerzik a döntést a saját életük fölött. A bántalmazó kapcsolatokra jellemző az állandó készenléti állapot, életük minden mozzanatát úgy alakítják, hogy azon gondolkodnak, a bántalmazó hogyan fog reagálni rájuk. Amikor ennek vége, az ügyfeleink kivirulnak. Ezt sokszor fizikai értelemben is látni lehet: a nő, aki korábban lelógó vállakkal járt, mintha homokzsákokat cipelne, kihúzza magát, látszik a testén is a felszabadulás.

”
Az áldozatok a mai napig azt jelzik nekünk vissza, hogy nagyon minimális segítséget kapnak.
”

HOGYAN KÉRHET SEGÍTSÉGET?

Ha közvetlen veszélyben van:

Rendőrség, mentők: 112

Ha sürgősen szálláshelyre, menedékre van szüksége:

OKIT: +36 80 205 520
(0-24-ben hívható)

Ökumenikus segélyszervezet: +36 1 382 0700

Ha konkrét tanácsokra vagy lelki segítségre van szüksége:

NANE segélyvonal: +36

80 505 101 (hétfő, kedd, csütörtök, péntek: 18-22-ig, szerda: 12-14-ig ingyenesen hívható mobilról is. **Chat ügyelet:** szerdán 16-18 óra között.)

E-mail: info@nane.hu

Ha jogsegélyre van szüksége:

Patent segélyvonal:

+36 70 220 2505 (szerdánként 16-18 óráig és csütörtökönként 10-12 óráig.)

Chat ügyelet: szombaton

16-18 és hétfőn 10-12 óra között a Facebookon)

E-mail: jog@patent.org.hu

Az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ elérhetősége:

1157 Budapest,
Zsókavár utca 24-26.

Telefon: +36 1 414 0878.

10 TÉNY ÉS TÉVHIT A PARTNER- KAPCSOLATI ERŐSZAKRÓL

1. A partnerbántalmazás elsősorban ve- rést jelent.

NEM IGAZ. A családon belüli erőszak mindig hatalmi kérdés: az bántalmazhat, akinek más emberek ki vannak szolgáltatva. A bántalmazás minden esetben kiszolgáltatott emberek feletti uralkodást jelent – ennek egyik eszköze a testi erőszak. Testi erőszak a fizika bántalmazás (például ütés, pofozás, lökdösés, fegyverrel fenyegetőzés) mellett azt is magában foglalja, ha az áldozatot bezárják, kizárják, megkötözik, éhezteszik vagy szomjaztatják, vagy éppen a mosakodás lehetőségét, a fűtést, villanyt, a gyógyszerreit, az ehhez való hozzáférést veszik el tőle. A **szóbeli erőszak** a megfélemlítő üvöltözést, a gyerekek elvételével, öngyilkossággal, testi erőszakkal való fenyegetőzést és az áldozat állandó sértegetését is jelentheti. A **lelki erőszak során** a bántalmazó az áldozatot manipulálja, hibáztatja, végletesen féltékenyekedik, követi, lerombolja az önbecsülését, az érzéseit nem veszi tekintetbe, de a másokban félelmet keltő viselkedés is ide tartozik. A **szexuális erőszak** a megerősztoláson kívül azt is jelentheti, hogy az áldozatot olyan szexre veszik rá, amit nem akar, a szexszel fájdalmat okoznak neki vagy megálázzák. A **gazdasági-társadalmi erőszak elzárja az áldozatot** a gazdasági és társas erőforrásoktól; nemcsak a fizetését lehet elvenni valakitől, a pénz mellett a barátaitól, családjától is elszigetelhetik. De az is előfordul, hogy az áldozatot nem engedik dolgozni.

2. A nők is pont ugyanolyan arányban bántalmaznak férfiakat.

NEM IGAZ. A párkapcsolati testi erőszak áldozatai 85-96 százalékban nők, az elkövetők pedig 90-99 százalékban férfiak. Ez nem azt jelenti, hogy nők soha nem lehetnek erőszakosak, vagy ne lehetnének bántalmazók a nekik kiszolgáltatott emberekkel szemben. A bántalmazás célja a szisztematikus hatalom megszerzése az áldozat felett. A párkapcsolati erőszakot nagymértékben a nők kiszolgáltatott helyzete okozza a társadalomban, illetve az, hogy a társadalom szemtől huny fölötté.

3. A bántalmazás sokszor provokáció eredménye vagy a rossz párkapcsolat, amiért mindkét fél hibás.

Nem igaz. Erre nincs mentség, hiszen akárhogy is viselkedik valaki, soha nem érdemli meg, hogy bántásuk, megalázzák. A bántalmazás mindig a másik feletti uralkodásról szól, ehhez eszköz az erőszak – ez a bántalmazó döntése, amiért csakis ő a felelős.

4. A kibékülés egy erőszakos esemény után azt jelzi, hogy sikerült mindent rendbe hozni a kapcsolatban.

NEM IGAZ. A bántalmazást ciklikusság jellemzi. Az erőszakkitöréseket kibékülés (bocsánatkérés, ígéretés, virág, stb.), a „mézeshetek” időszak követi, majd a feszültség újabb felgyülemelése, erőszakos magatartás felerősödése, majd újabb erőszakkitörés. Időközben a helyzet folyamatosan rosszabbodik: egyre rövidülnek a mézeshetek, egyre gyakoribb és súlyosabb a kitörés, egyre kevesebb a kontroll.

5. Aki nem lép ki egy ilyen kapcsolatból, az meg is érdemli.

NEM IGAZ. Egyetlen bántalmazott sem egyezik bele az őt érő erőszakba, azért kizárólag a bántalmazó hibáztatható. A legtöbben már csak akkor ébrednek rá, hogy bántalmazó kapcsolatban élnek, amikor már a gazdasági, társadalmi és lelki függőség, a lerombolt önbizalom miatt nagyon nehéz kilépni belőle. Sok nő fél a bántalmazó bosszújától, jogosan: a testi erőszak általában akkor fokozódik, amikor a bántalmazott megpróbál kilépni a kapcsolatból.

6. Sok nő csak azért fogja rá a férfit, hogy bántalmazta, hogy bosszút álljon rajta, például magának szerezze meg a gyerekeket.

NEM IGAZ. Azokban az országokban, ahol a párkapcsolati és nemi erőszak miatti letartóztatásokat kutatták, egy-két százalék volt a téves letartóztatások aránya – tehát pont akkora, mint más bűncselekmények esetében.

7. A bántalmazó is lehet jó apa, ha a gyereket nem bántja.

NEM IGAZ. Ha a bántalmazó a gyerekeket nem is bántja közvetlenül fizikailag, ők akkor is sérülnek, mert az anya bántalmazása lerombolja a biztonságérzetüket, számukra is traumát okoznak ezek az események.

8. A legtöbb bántalmazó férfi mentális beteg vagy alkoholista.

NEM IGAZ. A bántalmazás tanult viselkedési forma, tehát a másoknál látott viselkedés ismétlése. Az alkohol önmagában senkit sem tesz erőszakossá, rengeteg alkoholbeteg és mentális beteg van, akik senkit sem bántanak.

9. A bántalmazó férfiak általában szegény, tanulatlan emberek.

NEM IGAZ. A felmérések szerint a magassabb végzettségű, jobb társadalmi helyzetben lévő emberek körében ugyanolyan mértékű a bántalmazás, mint más csoportokban. Sőt, a bántalmazó ezekben a körökben gyakran több erőforrással bír, kifinomultabb bántalmazási technikákkal él, ezért nehezebb felismerni a bántalmazást. A bántalmazókban a szélsőséges nőgyűlölet a közös vonás, az, hogy saját partnerüket női mivolta miatt alacsonyabb rendűnek tartják, és természetesnek veszik, hogy teljes hatalmat gyakorolhatnak fölötté.

10. Ilyen esetekben csak ki kell hívni a rendőrséget, ők megoldják a problémát.

NEM IGAZ. A partnerkapcsolati erőszak sajnos nagyon bonyolult jelenség, a rendőrség, bíróság képzése, érzékenyítése pedig gyakran nem valósul meg. A rendőrség jelenléte, a feljelentés nem jelenti azt, hogy az áldozatok automatikusan biztonságba kerülnek.

Forrás: a NANE Egyesület: *Miért marad?* című kiadványa